

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

BESLUT
2022-02-09
Stockholm

Mål nr
P 11249-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-09-25 i mål nr P 5276-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. A.C.B.

2. E.H.

3. L.H.

4. B.O.

5. B.O.

Motparter

1. Byggnadsnämnden i Halmstads kommun

2. M.S.

Ombud: Advokaten A.W. och biträdande juristen C.B.

SAKEN

Avvisning av överklagande av beslut om startbesked och slutbesked för bygglovsbefriad åtgärd på fastigheten A i Halmstads kommun

Dok.Id 1785402

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar A.C.B.s, E.H.s, L.H.s, B.O.s och **B.O.s** överklaganden i den del som avser yrkandet att länsstyrelsens beslut från den 27 november 2019 (dnr 403-1306-19) ska verkställas och att alla punkter som ingår i tillsynsärendet ska handläggas i sin helhet enligt plan- och bygglagen.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår B.O., B.O. och A.C.B.s överklaganden i övrigt.
 3. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och Länsstyrelsen i Hallands läns beslut den 27 november 2019 (dnr 403-6142-18 och 403-1017-19) i de delar som avser E.H. och L.H., och återförvisar målet i denna del till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.C.B., E.H., L.H., B.O. och B.O. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och återförvisa ärendet till länsstyrelsen för prövning i sak. De har även yrkat att länsstyrelsens beslut från den 27 november 2019 (dnr 403-1306-19) ska verkställas, och att alla punkter som ingår i tillsynsärendet ska handläggas i sin helhet enligt plan- och bygglagen, där komplementtillbyggnaden ingår.

M.S. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och har yrkat att överklagandena i första hand ska avvisas och i andra hand avslås.

Byggnadsnämnden i Halmstads kommun har hänvisat till besluten om start- och slutbesked och uppgett att nämnden inte har något ytterligare att tillägga.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.C.B., E.H., L.H., B.O. och B.O. har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i allt väsentligt samma sätt som i mark- och miljödomstolen. De har därtill lagt till att tillsynsärendet som återförvisades till nämnden den 27 november 2019 fortfarande inte har handlagts.

M.S. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Domstolens prövning är begränsad till frågan om beslutet att avvisa överklagandena på grund av bristande klagorätt varit riktigt. Övriga invändningar faller utanför ramen för vad som kan prövas och bör avvisas.

Hon har uppfyllt sina åtaganden på ett korrekt sätt och har utgått från att kommunen har hanterat ärendena i enlighet med plan- och bygglagen. Genom nämndens startbesked har hon erhållit ett gynnande förvaltningsbeslut. Klagandena har alltsedan hon beslutade sig för att lägga samman sina två fastigheter och söka bygglov för uppförande av en åretruntbostad i princip klagat på allt som hon företagit sig. Detta

ärende har inte varit klagandenas enda möjlighet att få sina invändningar prövade, de har exempelvis delgivits samtliga bygglovsbeslut som meddelats på A. Redan på denna grund är artikel 6.1 Europakonventionen inte tillämplig.

Klagandena har anfört att tillbyggnaden innebär en begränsning av utsikten från fastigheten C samt olägenheter som angår deras civila rättigheter. De har inte närmare utvecklat vad dessa övriga olägenheter skulle bestå av. Det har alltid funnits ett bostadshus på A som har begränsat sikten västerut från fastigheten C. Tillbyggnadens placering på tomten skiljer sig inte nämnvärt från den tidigare byggnadens placering. Framför fastigheten sluttar marken svagt uppåt och sträckan fram till stranden avdelas genom ett mindre grönområde. Ingendera av fastigheterna på gatan har havsutsikt eller i övrigt fri utsikt västerut. I likhet med länsstyrelsens och mark- och miljödomstolens bedömningar konstateras att tillbyggnaden inte kan medföra en begränsning av klagandenas utsikt eller olägenheter på annat sätt som skulle kränka deras civila rättigheter.

Tomtindelningen och byggrätterna är vidare reglerade i detaljplan, varför klagandena har haft att vänta sig ett befintligt bostadshus alternativt byggnation av ett bostadshus på fastigheten. Byggnation på fastigheten kan således inte medföra någon påverkan på värdet av deras fastigheter. Med hänvisning till tillbyggnadens placering och övriga omständigheter framgår inte att det lämnade start- och slutbeskedet berör klagandena på ett sådant sätt att de med stöd av artikel 6.1 Europakonventionen kan göra anspråk på en domstolsprövning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har i beslut den 16 december 2021 avslagit M.S.s yrkande om att domstolen ska hålla sammanträde och syn i målet.

Efter anmälan av M.S. beslutade nämnden om startbesked och slutbesked för uppförande av en tillbyggnad som nämnden bedömde var bygglovsbefriad på fastigheten A i Halmstads kommun. Frågan i målet är om A.C.B. (ägare till fastigheten B), E.H. och L.H.

(ägare till fastigheten C) samt B.O. och B.O. (ägare till fastigheten D) har rätt att överklaga besluten.

Prövningsramen i ett överklagat mål begränsas av underinstansernas beslut. Mark- och miljööverdomstolen kan därför inom ramen för detta mål inte pröva A.C.B.s, E.H.s, L.H.s, B.O.s och B.O.s yrkande att länsstyrelsens beslut från den 27 november 2019 (dnr 403-1306-19) ska verkställas, och att alla punkter som ingår i tillsynsärendet ska handläggas i sin helhet enligt plan- och bygglagen, där komplementtillbyggnaden ingår. Deras yrkande i denna del ska därför avvisas.

Beslutet om startbesked

Ett beslut om startbesked för en anmälningspliktig åtgärd får enligt 13 kap. 15 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, endast överklagas av sökanden eller anmälaren i ärendet. I praxis har emellertid i vissa fall även ägare till grannfastigheter tillerkänts klagorätt med stöd av den rätt till domstolsprövning som följer av artikel 6.1 i Europakonventionen. För att Europakonventionen ska tillämpas framför 13 kap. 15 § PBL krävs bl.a. att klagandens civila rättigheter faktiskt påverkas av den åtgärd som startbeskedet medger och att denne saknar möjligheter att få sina rättigheter prövade på annat sätt genom den nationella rätten (se bl.a. MÖD 2017:50, MÖD 2018:22 och MÖD 2021:3). Det krävs inte att anspråket är välgrundat, utan det är tillräckligt att någon på rimliga grunder kan hävda att han har en sådan rättighet, för att ha en rätt att få anspråket prövat av domstol (Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 5 uppl. s. 162).

E.H. och L.H.s fastighet angränsar direkt till M.S.s fastighet medan A.C.B., B.O. och B.O.s respektive fastigheter skiljs åt från hennes fastighet genom en mindre väg.

E.H. och L.H. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak att tillbyggnaden varit bygglovspliktig och inte bygglovsbefriad, samt därutöver att den har medfört en utsiktsförsämring, en försämrad landskapsbild, en minskad luft- och

rymdupplevelse, minskat dagsljusinsläpp samt en påverkan på värdet av deras fastighet.

Av handlingarna i målet framgår att den aktuella tillbyggnaden på A med hänsyn till sin placering kan innebära en olägenhet för E.H. och L.H. och att beslutet om startbesked därför får anses innefatta en prövning av deras civila rättigheter. De är därför berörda av beslutet i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen och har således rätt till domstolsprövning av denna fråga. Vid denna bedömning ska E.H. och L.H. med stöd av artikel 6.1 i Europakonventionen och med åsidosättande av 13 kap. 15 § PBL medges rätt att klaga på nämndens beslut om startbesked.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att A.C.B., B.O. och B.O.

inte har visat att beslutet om startbesked berör dem på ett sådant sätt att deras civila rättigheter påverkas av beslutet om startbesked. De kan därmed inte med stöd av artikel 6.1 Europakonventionen göra anspråk på domstolsprövning. Eftersom de inte har rätt att överklaga beslutet om startbesked var det riktigt av länsstyrelsen att avvisa deras överklaganden. Deras överklaganden till Mark- och miljööverdomstolen ska därför avslås.

Beslutet om slutbesked

I plan- och bygglagen saknas en särskild bestämmelse som reglerar klagorätten för slutbesked, liknande den som finns i 13 kap. 15 § PBL avseende startbesked.

Klagorätten beträffande slutbesked regleras i 13 kap. 8 § PBL i vilken det görs en hänvisning till 42 § förvaltningslagen (2017:900). Av sistnämnda paragraf framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

Någon generell rätt att överklaga slutbesked finns inte. För att anmälningspliktiga åtgärder ska kunna godkännas med ett slutbesked måste normalt sett alla krav som gäller för åtgärderna enligt startbeskedet vara uppfyllda. Det innebär att kraven för startbesked även får betydelse för bedömningen av om slutbesked kan meddelas. I ett fall som detta, där både start- och slutbesked meddelats och överklagats, bör beskeden

med hänsyn till att de har en nära anknytning till varandra ses i ett sammanhang.

Med hänsyn till domstolens bedömning vad gäller startbeskedet beträffande E.H. och L.H., får de anses ha rätt att också klaga på slutbeskedet.

Mark- och miljödomstolens dom och länsstyrelsens beslut att avvisa E.H.s och L.H.s överklaganden av start- och slutbeskedet ska därför undanröjas och målet återförvisas i denna del till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Gösta Ihrfelt och Ulf Wickström, referent, samt tekniska rådet Ewa Andrén Holst.

Föredragande har varit Tina Varis.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-09-25
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 5276-19

PARTER

Klagande

1. A.B.
2. C.B.
3. A.C.B.
4. E.H.
5. L.H.
6. B.O.
7. B.O.

Motparter

1. Byggnadsnämnden i Halmstads kommun
2. M.S.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Hallands läns beslut den 27 november 2019 i ärende nr 403-6142-18 och 403-1017-19, se bilaga 1

SAKEN

Avvisning av överklagande av beslut om startbesked och slutbesked för bygglovsbefriad åtgärd på fastigheten A i Halmstads kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar A.B.s och C.B.s.
överklaganden.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår övriga överklaganden.
-

Dok.Id 482848

Postadress
Box 1070
462 28 Vänerns borg

Besöksadress
Hamngatan 6

Telefon
0521-27 02 00

E-post: mmd.vanersborg@dom.se
www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Halmstads kommun (nämnden) har den 29 augusti 2016, i ärende BN 2016-002022, beviljat startbesked efter M.S.s anmälan om bygglovsbefriad åtgärd, tillbyggnad max 15 m² på fastigheten A. Nämnden har därefter den 13 december 2017, i samma ärende, beslutat om slutbesked.

Besluten om startbesked och slutbesked har överklagats av A.C.B., B.O., B.O., L.H. och E.H. till Länsstyrelsen i Hallands län (länsstyrelsen) som i beslut den 27 november 2019 avvisade deras överklaganden.

C.B., A.B., A.C.B., B.O., B.O., L.H. och E.H. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

C.B., A.B., A.C.B., B.O., B.O., L.H. och E.H. har yrkat att länsstyrelsens beslut att avvisa överklagandena ska upphävas.

A.C.B., B.O., B.O., L.H. och E.H. har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Länsstyrelsen har hanterat beslut om startbesked och slutbesked avseende en tillbyggnad, men enligt plan- och bygglagen kan den aktuella byggnationen inte definieras som tillbyggnad. Byggherren har felaktigt tillåtits utnyttja Attefallsregeln för att öka fastighetens byggyta. Nämnden har inte delgivit fastigheterna D, B och C startbesked och inte heller slutbesked för den s.k. tillbyggnaden. Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att de saknar klagorätt, vilket de anser vara felaktigt, då de drabbats av skada i form av olägenhet och värdeminskning av sina fastigheter då huskroppen i strid med bygglovet placerades för nära fastigheten

C och därmed orsakat skada med försämrad utsikt över sanddynerna och bidragit till mycket stor olägenhet i form av störande ljus för fastigheterna D, B och C.

Den ovan nämnda tillbyggnaden kan inte definieras som tillbyggnad enligt 9 kap. 4b § PBL utan är i själva verket en nybyggnad, då hela huskroppen (inklusive "tillbyggnaden") uppfördes samtidigt som en sammanhängande byggnad och utgörs av en enda huskropp. En tillbyggnad definieras i 1 kap. 4 § PBL som en ändring av en (befintlig) byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym. Byggherren har felaktigt tillåtits utnyttja Attefallsregeln i 9 kap. 4b § PBL om tillbyggnad med 15 m² bruttoarea. Det måste finnas ett befintligt en- eller tvåbostadshus att bygga till för att regeln ska få tillämpas. Ett hus under uppförande och utan slutbesked uppfyller inte kraven i 9 kap. 4b § PBL för att lovfritt få byggas till. Detta lagkrav har negligerats av nämnden. Avsikten med Attefallsreglerna i 9 kap. 4b § PBL är att de tillåter tillbyggnad men inte nybyggnad. För att ha rätt till alla bygglovsfria åtgärder enligt 9 kap. PBL, måste det finnas ett befintligt färdigbyggt bostadshus på fastigheten för att man ska få bygga 15 m² tillbyggnad till det. Enligt Boverket är bostadshuset färdigt först när slutbesked utfärdats. Detta för att Attefallsregeln inte ska kunna missbrukas vid t.ex. nybyggnad.

Tillbyggnaden innebär en begränsning av utsikten från fastigheten C samt olägenhet för fastigheterna D, B och C som angår klagandenas civila rättigheter i den mening som avses i artikel 6.1 Europakonventionen. Som en direkt följd av att den del huskroppen som kallas "Attefallsbyggnaden" i strid med bygglovet placerats för nära tomtgränsen till fastigheten C har utsikten över sanddynerna, som de haft glädje av sedan 60-talet, snett över fastigheterna A och B i sydvästlig riktning kraftigt begränsats. Detta utgör en mycket stor olägenhet och sänker värdet på fastigheten C.

I överkant runt hela huset inklusive "Attefallsbyggnaden" finns en fast monterad "ljusramp". Ett mycket iskallt ljus genereras och reflekteras mot den vita husfasaden. Belysningen tänds vid skymning och brinner hela natten. Det störande

ljuset förstärks av att "Attefallsbyggnaden" i strid mot bygglovet ligger för nära deras fastigheter. Husfasadens yta mot fastigheterna D och B har därmed ökat och fasaden mot fastigheten C har flyttats fram, vilket förstärker det starka kalla ljuset som utgör en mycket stor olägenhet för deras hälsa och trivsel.

DOMSKÄL

I målet tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen noterar att A.B. och C.B. inte varit part i ärendet hos länsstyrelsen. Deras överklaganden ska därför avvisas.

Det som domstolen har att pröva i målet är länsstyrelsens avvisningsbeslut.

Domstolen har gått igenom handlingarna i målet och det som anförts i överklagandena. Oaktat vad som anförts delar domstolen den bedömning som länsstyrelsen har gjort i det överklagade beslutet. Länsstyrelsen har haft skäl för sitt avvisningsbeslut. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 16 oktober 2020

Susanne Mörkås

Hans Ringstedt

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Hans Ringstedt. Föredragande har varit beredningsjuristen Jennifer Onäng.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.